

УДК 378.147

Ківа К.В.¹

Ємельяненко Є.О.²

¹ студ. гр. РТ-310м НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

РЕЛІГІЯ – ПЕРЕЖИТОК МИНУЛОГО: КРИТИЧНИЙ ФІЛОСОФСЬКИЙ ПОГЛЯД

Релігія - це один з елементів суспільної системи (а також невід'ємна соціальна риса особистості), один з найважливіших соціальних інститутів, що зазнає кардинальні трансформації у всьому світі.

Розвиток та становлення ідей життя без релігії, традицій вільнодумства, атеїзму і філософії релігії, а також їх місце серед сучасних атеїстичних, антиклерикальних і скептичних концепцій можна відстежити із зарубіжних дослідників цих питань, як Susan Jacoby, David Williams, Kerry Walters та інших. Крім того, не можна не згадати фундаментальну 800-сторінкову працю «The New Encyclopedia of Unbelief» під редакцією Тома Флінна і зі вступною статтею Річарда Докінза.

Релігія має специфічну частину (віру в надприродне) і неспецифічну (ідеї, включені і в інші духовні явища: моральні, правові, педагогічні, медичні, екологічні та ін.). Позитивне і негативне в життя людей вносять обидві частини релігії.

Найбільший і небезпечний негативний результат приносив в минулому і приносить зараз фанатичний елемент всередині релігій. Фанатизм є поведінка, коли люди в ім'я своїх світоглядних переконань шкодять собі або іншим людям і навіть скоюють злочини.

Прояви негативної ролі релігії є і поза зоною фанатизму. До них можна віднести: пропаганду хибної картини світу (що стримує розвиток деяких напрямків науки і їх засвоєння), пропаганду деяких шкідливих норм моралі (наприклад, заклик "любити ворогів"), стримування соціальної активності віруючих (орієнтація через молитви на міфічну допомогу бога), відчуження віруючих різних конфесій один від одного і пов'язані з цим негаразди в сім'ях, відчуження віруючих від світської культури.

Позитивна роль специфічної частини релігії (віри в надприродне) полягає в тому, що вона дає людям розраду, тобто сприяє подоланню негативних емоцій. Це своєрідна і вкрай необхідна сьогодні форма психотерапії.

У різних релігій ця роль в різному ступені проявляється і через функціонування їх неспецифічного елемента. Сюди відносяться: благодійність, пропаганда позитивних моральних ідей (заклик допомагати людям, засудження наркоманії, алкоголізму та ін.). Як не парадоксально це звучить, до плюсів релігії можна віднести і пропаганду деяких наукових ідей, наприклад, екологічних і педагогічних.

Однією з важливих функцій релігії є надання універсальних моральних стандартів, які необхідні для правильного функціонування суспільства. Але помилково вважати, що Бог – єдине можливе джерело таких стандартів. Такі різні філософи, як Платон, Іммануїл Кант, Джон Стюарт Мілль, Джордж Мур і Джон Роулз, продемонстрували, що універсальна мораль можлива без Бога. Тому можна стверджувати, що наше суспільство дійсно потребує не релігії, а більш глибоке розуміння природи моралі.

У сучасному суспільстві роль релігії суперечлива. В історичному минулому переважали її позитивні аспекти, але в історичному майбутньому вони зійдуть нанівець, що призведе до зникнення релігії. Вона стане не потрібна ні окремій людині, ні суспільству. Однак, коли настане цей час, через сто або тисячу років, зараз сказати неможливо.